

Studieplan

Høyere yrkesfaglig utdanning. Nivå 5.1

Demens og utfordrende atferd

Utdanningsmodulen i Demens og utfordrende atferd kan gjennomføres som en frittstående modul eller inngå som en obligatorisk modul i fagskoleutdanningen i eldrehelse.

Utdanningsmodulen har et omfang på 10 studiepoeng og er plassert på nivå 5.1 i NKR.

Introduksjon

Demens er et syndrom som i hovedsak rammer eldre. I Norge er det i 2023 rundt 101 000 personer med demens. Fordi vi lever lenger enn før, vil flere utvikle sykdommen i årene fremover. Demens utvikler seg over tid og påvirker etter hvert evnen til å fungere i dagliglivet. Ved moderat og alvorlig grad av demens utvikler mange det vi kaller atferdsmessige og psykologiske symptomer ved demens (APSD). APSD er krevende både for personen med demens, pårørende og helsearbeidere og det fører til økt ressursbruk.

Personer med demens utgjør en stor andel av de som mottar tjenester både i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Gjennom tre nasjonale demensplaner (2015, 2020 og 2025) har regjeringen satset på og bygget opp gode tjenester til personer med demens og deres pårørende og gitt helsearbeidere kunnskap om demens. Det har ført til *Nasjonal faglig retningslinje om demens (2017)* og ulike opplæringsprogram, slik som ABC-opplæringen om demens. I 2021 kom *Veiviser demens* som påpeker hvordan tiltakene i demensretningslinjen kan implementeres og følges opp. Denne satsningen har ført til et kunnskapsløft blant ansatte i helse- og omsorgstjenestene. Likevel er behovet for kunnskap stadig økende i takt med økende antall personer med demens og at stadig flere lever lenger med sykdommen.

Utdanningsmodulen skal utdanne yrkesutøvere som forstår konsekvensene av demenssykdommene. Studenten skal få kompetanse i å kartlegge, forebygge, behandle utfordrende adferd og bidra i arbeidet med å gi personer med demens god personsentrert omsorg.

Utdanningsmodulen i demens og utfordrende atferd har et omfang på 10 studiepoeng. Den kan gjennomføres som en frittstående modul eller den kan inngå som en av de valgbare modulene i fagskoleutdanningen i eldrehelse. Utdanningsmodulen gjennomføres over 10 uker og organiseres som følger:

- 7 nettsamlinger á 2 timer etter kl. 12 på en fast ukedag
- 2 fysiske samlingsdager fra kl. 09-15
- Egeninnsats og veiledning
- 2 studiekrav

Opptakskrav

Det generelle grunnlaget for opptak til studium ved Fagskolen Aldring og helse er at søker skal ha fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev som helsefagarbeidere og aktivitør.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.

Søkere som ikke fyller de generelle opptakskravene, og som har fylt 23 år, kan søke om opptak på grunnlag av realkompetanse.

Søkere må ha et arbeidsforhold i helse- og omsorgstjenestene.

Innhold/temaer

a) Demens; sykdommer, symptomer og kartlegging

- De vanligste demenssykdommene
- Kognitive-, motoriske-, atferdsmessige- og psykologiske symptomer ved demens (APSD)
- Utredning, observasjon og kartlegging

b) Utfordrende atferd

- Hvordan forstå APSD
- Vurdering av samtykkekompetanse og bruk av tvang

c) Oppfølging, omsorg og behandling av demens og APSD

- Tjenester og oppfølging i den kommunal helse- og omsorgstjenesten
- Personsentrert omsorg (VIPS - rammeverket)
- Relasjonsbygging og kommunikasjon

- Samarbeid og oppfølging av pårørende

Læringsutbytte

Læringsutbyttet for utdanningsmodulen deles inn i områdene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsene tilsvarer nivå 5.1 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om de vanligste sykdommene som kan føre til demens
- har kunnskap om kognitive, motoriske, atferdsmessige og psykiske symptomer ved demens (APSD) og forstår sammenhenger mellom APSD og utfordrende atferd
- har kunnskap om observasjons-, utrednings- og kartleggingsverktøy ved demens
- har kunnskap om hvordan personsentrert omsorg kan brukes i omsorgen for personer med demens for å forebygge og behandle APSD
- har innsikt lovverk og faglige retningslinjer om demens
- har kunnskap om helse- og omsorgstjenestetilbudet til personer med demens
- kan oppdatere sin kunnskap om demens, APSD og personsentrert omsorg for å kunne identifisere og vurdere behov og iverksette tiltak innen eget kompetanse- og ansvarsområde
- forstår hva kvalitet og kompetanse i demensomsorgen betyr for personen med demens, de pårørende og samfunnet

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende kunnskap om demens og personsentrert omsorg for å planlegge, gjennomføre og evaluere omsorg og behandling til personer med demens
- kan anvende relevante standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy til å kartlegge og dokumentere symptomer og behov hos personer med demens
- kan finne og anvende informasjon og fagstoff som er relevant i arbeid med personer med demens

- kan kartlegge utfordrende atferd hos personer med demens og identifisere faglige, juridiske og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for lovverket, samt faglige og yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelse og helse- og omsorgstjenester til personer med demens
- har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk i personsentrert omsorg
- kan bygge relasjoner med kollegaer og pårørende, i samarbeidet om personsentrert omsorg til personer med demens
- kan gi pasienter en opplevelse av respekt og personverd
- kan bidra til å utvikle et personsentret tjenestetilbud til personer med demens gjennom kunnskapsdeling, veiledning, faglig og etisk refleksjon på arbeidsplassen

Arbeids- og læringsformer

Arbeids- og læringsformer

- Arbeidskrav
- Videoundervisning
- Ferdighetstrening
- Forelesning
- Gruppearbeid
- Refleksjon
- Samarbeid med yrkesfeltet
- Veiledning

Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene for modulen og gjennomføringen av bestemte studiekraav danner grunnlag for vurderingen. Det gis en sluttvurdering i hver modul med bestått/ikke bestått.

Studiekrav

Studiekrav 1	Kartlegge funksjonsevnen i daglige aktiviteter	Skriftlig oppgave Muntlig deltagelse på samling
Studiekrav 2	Utfordrende atferd	Skriftlig oppgave Muntlig deltagelse på samling

Litteratur

- Tretteteig, S. (2016). *Demensboka: Lærebok for helse- og omsorgspersonell*. Forlaget Aldring og helse
- Aldring og helse. (2021). *Veiviser demens*. <https://veiviserdemens.aldringoghelse.no/>
- Helsedirektoratet. (2017). *Nasjonal faglig retningslinje om demens*. <https://keff.no/uploads/Faktaark/Medisinske-diagnosetilstander/Demens.pdf>
- Helse- og omsorgsdepartementet. (2020). *Demensplan 2025*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/b3ab825ce67f4d73bd24010e1fc05260/demensplan-2025.pdf>
- Aktuelle lover og forskrifter, <https://lovdata.no/>

20260227